

УДК 336.743:339.543

ПОРЯДОК ПЕРЕМІЩЕННЯ ВАЛЮТИ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Журавка Ф.О., Українська академія банківської справи

Одним із об'єктів валютного регулювання та контролю є переміщення іноземної валюти через митний кордон України, яке здійснюється відповідно до "Порядку переміщення іноземної валюти через митний кордон України" (далі – Порядок), затвердженого спільним листом Національного банку України від 14.03.1993 р., № 19029/381 та Державного митного комітету України від 17.03.1993 р., № 11/1-530 в редакції від 21.07.1994 р., № 169 зі змінами і доповненнями від 15.08.1995 р., № 19029/1350; 02.10.1995 р., № 296; 23.09.1996., № 245; 16.04.1998 р., № 151.

Відповідно до Порядку громадянам-резидентам дозволяється вивозити з правом використання за кордоном національну валюту готівкою, зареєстровану в митній декларації, в сумі 10 мінімумів, що не оподатковуються, на одну особу незалежно від віку, а громадянам-нерезидентам, які тимчасово проживають в Україні – в сумі 5 мінімумів, що не оподатковуються.

Окрім того, громадяни-резиденти, які виїжджають за кордон, можуть вивозити облігації (окрім облігацій державних позик), вкладні книжки банків, чеки, акції банків, підприємств і організацій, деноміновані в українській валюті і виписані на ім'я особи, яка виїжджає за кордон, а також білетів українських лотерей, деномінованих в українській валюті.

Вивезення з України ювілейних і пам'ятних монет України, що є валютними цінностями, фізичними особами-нерезидентами та фізичними особами-резидентами, які прямують через державний кордон України, дозволяється: із не дорогоцінних металів, номінал яких виражено в гривнях і українських карбованцях, – без обмежень; із золота та срібла у кількості не більше 50 монет кожного найменування (незалежно від проби та ваги) на одну особу – без подання зобов'язання про зворотне ввезення та індивідуальної ліцензії Національного банку України, а у більшій кількості – лише за наявності індивідуальної ліцензії Національного банку України.

Раніше вивезена за межі України українська валюта може бути знову ввезена в тих же обсягах за наявності митної декларації. Національна валюта, сума якої перевищує вказані норми, може бути ввезена тільки в касах транспортних засобів (пароплавів, поїздів, літаків), які належать резидентам України і здійснюють торгівлю в кафе, ресторанах, барах, буфетах за межами України за гривні за спеціальним дозволом Національного банку України.

Вивезення за кордон іноземної валюти готівкою, чеками, платіжними документами та іншими цінними паперами може бути здійснено у випадку:

- якщо ця валюта була ввезена із-за кордону і зареєстрована в митній декларації (за винятком витраченої суми);

- якщо іноземна валюта вивозиться громадянами-резидентами і нерезидентами, особами без громадянства в сумі до 1000 доларів США (або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті, перерахованій за курсом, встановленим Національним банком України) на одну особу незалежно від віку;
- якщо нерезиденти, які виїжджають за кордон і вивозять вкладні книжки, облігації, акції банків, підприємств і організацій зарубіжних країн, мають митну декларацію на їх ввезення, чи нотаріально завірене доручення від іншого нерезидента, який ввіз їх в Україну з додержанням митних правил на вивезення;
- якщо іноземна валюта була отримана в Національному банку України та його підрозділах або в уповноважених банках і підставою для пропуску за кордон іноземної валюти є дозвіл за формами №№ 01, 02 на вивезення іноземної валюти, що наведені нижче.

_____ (назва банку)		форма 01 (дійсна протягом року без права перераху)
юридична адреса № телефону, № факсу № ліцензії, виданої НБУ		
ДОЗВІЛ №		
Виданий громадянину (ці) _____		(прізвище, ім'я, по батькові)
на вивезення за кордон іноземної валюти:		
готівкою _____		(повна назва іноземної валюти, сума цифрами і прописком)
в чеках _____		(повна назва іноземної валюти, сума цифрами і прописком)
Валюта знята з валютного рахунку фізичної особи _____		(тип рахунку А,Б)
Валюта, куплена в банку фізичною особою за наявності гостьової візи, виписки на навчання, лікування		
Валюта знята з валютного рахунку юридичної особи на відрядження		(назва організації, підприємства)
непотрібне викреслити		
Цей дозвіл підлягає здачі прикордонній митниці		
		Дата " ____ " _____ 199 ____ р.
		Підпис керівника банку
М.П.		

_____ (назва банку)		форма 02 (дійсна протягом року без права перераху)
юридична адреса № телефону, № факсу № ліцензії, виданої НБУ		
ДОЗВІЛ №		
Виданий громадянину (ці) _____		(прізвище, ім'я, по батькові)
на вивезення за кордон іноземної валюти:		
готівкою _____		(повна назва іноземної валюти, сума цифрами і прописком)
інше _____		(повна назва іноземної валюти, сума цифрами і прописком)
Валюта знята з валютного рахунку фізичної особи _____		(тип рахунку А,Б)
Валюта знята з валютного рахунку юридичної особи на сплату експлуатаційних потреб		(назва організації, підприємства)
непотрібне викреслити		
Цей дозвіл підлягає здачі прикордонній митниці		
		Дата " ____ " _____ 199 ____ р.
		Підпис керівника банку
М.П.		

Вивезення валюти в зазначених випадках допускається лише тією особою, прізвище якої вказано в документах.

У разі перетинання митного кордону України громадяни-резиденти і нерезиденти (включаючи прямуючих транзитом) зобов'язані задекларувати в митній декларації іноземну валюту, чеки, вкладні книжки, платіжні документи та інші цінні папери, незалежно від суми.

Громадяни-резиденти, які виїжджають за кордон з метою туризму або у приватних справах, можуть вивозити іноземну валюту готівкою, зняту з валютного рахунку, на підставі дозволу на вивезення іноземної валюти за формою № 01 в сумі, що не перевищує 4000 доларів США, а також дорожні чеки й інші платіжні документи в сумі, що не перевищує 5000 доларів США, у тому числі дорожні чеки в сумі, що не перевищує 1000 доларів США без дозволу за формою № 01 на вивезення іноземної валюти (або еквіваленти цих сум в іншій іноземній валюті).

Громадяни-нерезиденти, які виїжджають з України, можуть вивозити іноземну валюту готівкою, зняту з валютного рахунку, на підставі дозволу за формою № 01 на вивезення іноземної валюти в сумі, що не перевищує 1000 доларів США, а також чеки й інші платіжні документи в сумі, що не перевищує 5000 доларів США (або еквіваленти цих сум в іншій іноземній валюті).

Громадянам-резидентам, які виїжджають за кордон на запрошення, лікування чи навчання за наявністю візи, уповноважений банк надає дозвіл за формою № 01 на вивезення купленої в цьому банку іноземної валюти в сумі не більше 1000 доларів США (або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті).

Громадяни-резиденти і нерезиденти, які виїжджають за кордон у службових справах строком до 30 днів, можуть вивозити іноземну валюту в сумі до 300 доларів США (або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті, перерахованій за курсом, встановленим Національним банком України) на добу, але загальна сума не може перевищувати еквівалент 9000 доларів США. Також дозволяється вивозити іноземну валюту на транспортні витрати в сумі до 1000 доларів США, крім установлених норм на проживання і добових. Уповноважений банк надає дозвіл на вивезення іноземної валюти від'їжджаючим у відрядження в сумі відповідно до розрахунку підприємства чи організації за формою № 01.

Транзитним службовцям, які прямують за кордон, дозволяється вивозити іноземну валюту тільки в сумі, що вказана у валютній книжці.

Громадяни-резиденти України, які виїжджають з України за кордон на постійне місце проживання, можуть вивозити іноземну валюту готівкою або чеками на підставі дозволу за формою № 01 на вивезення іноземної валюти в розмірі до 4000 доларів США (або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті).

Юридичним особам-резидентам (пароплавам, авіакомпаніям, зональним управлінням авіаліній, туристичним організаціям та інше), що мають власні літаки, пароплави чи їх орендують для виконання

рейсів за кордон України, дозволяється надати право вивозити командирів літака чи касиру (в судових касах) іноземну валюту в сумі до 5000 доларів США (або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті за курсом, встановленим Національним банком України) для оплати експлуатаційних потреб за кордоном.

На вивезення валюти на підзвітну особу видається доручення організації. Уповноважений банк дає дозвіл на вивезення валюти з України за формою № 02. Валюта підлягає обов'язковому декларуванню.

При виконанні рейсів до країн рублевої зони дозволяється вивозити російську валюту в сумі, еквівалентній 5000 доларів США (за курсом, встановленим Національним банком України) за наявністю дозволу уповноваженого банку на вивезення валюти з обов'язковим декларуванням.

Після повернення в Україну підзвітна особа в п'ятиденний строк подає звіт керівнику підприємства чи організації про витрати за кордоном з додаванням документів, що підтверджують це.

При наявності міжбанківських угод з країнами колишнього СРСР, громадяни цих країн, які прямують через Україну транзитом, можуть вивозити як іноземну, так і свою національну валюту в розмірах, що встановлюються їх національним законодавством.

Громадянам-резидентам і нерезидентам, які виїжджають за кордон, вивезення іноземної валюти (чеків) в сумі, яка перевищує встановлені норми, дозволяється за наявності митної декларації на її ввезення, а також дозволу уповноваженого банку чи спеціального дозволу Національного банку України.

Строк дії дозволу за формами № 01, 02 на вивезення іноземної валюти готівкою та чеками для фізичних осіб (форма № 01) – 1 рік, для юридичних осіб (форма № 02) – 1 місяць.

Іноземна валюта в сумі, яка перевищує встановлені уповноваженими банками норми, може бути вивезена тільки за спеціальним дозволом Національного банку України (форма № 03).

Дата видачі дозволу	форма 03
СПЕЦІАЛЬНИЙ ДОЗВІЛ №	
на вивезення іноземної валюти	
_____ обласне управління Національного банку	
України, Республіканський банк Криму дозволяє _____	
(прізвище, ім'я, по батькові)	
паспорт № _____	виданий _____
вивезти готівкою (чеками) _____	
(повна назва іноземної валюти)	
(сума цифрами і прописом)	
Дозвіл дійсний на період до _____	
Цей дозвіл підлягає здачі прикордонній митниці	
Підпис керівника банку _____	
м.п.	

Дозвіл видається на фірмовому бланку.

Національний банк України дозволяє керівникам регіональних управлінь Національного банку України надавати спеціальний дозвіл на вивезення іноземної валюти готівкою в сумі до 25000 доларів США (або

еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті, за курсом, встановленим Національним банком України).

Вкладання в поштові відправлення іноземної валюти готівкою, акцій та інших платіжних документів в іноземній валюті, крім уповноважених банків і фінансово-кредитних установ, які мають ліцензію Національного банку України на здійснення операцій з валютними цінностями, резидентам України заборонено.

Ввезена іноземна валюта в сумі 400 доларів США і більше або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті, перерахованій за курсом, встановленим банком України, має бути заявлена в митній декларації або валютній книжці.

Митна декларація, в якій заявлена іноземна валюта незалежно від суми, засвідчується особистою печаткою інспектора митниці і видається на руки власнику (громадянам-резидентам України видається копія митної декларації), що є підставою для вивезення зареєстрованої іноземної валюти за кордон протягом одного року.

Іноземна валюта, що ввозиться в Україну громадянами-резидентами з-за кордону, пропускається в сумі 1000 доларів США, або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті, перерахованої за курсом, встановленим Національним банком України без документів, що засвідчують джерела походження валюти.

При ввезенні валюти в сумі, що перевищує 10000 доларів США, або еквівалент цієї суми в іншій іноземній валюті, перерахованої за курсом, встановленим Національним банком України, враховуючи платіжні документи в іноземній валюті і дорожні чеки, громадяни-резиденти мають надати митниці документ про джерела походження валюти (лишається в митниці) і заяву на ввезення валюти готівкою з поясненням

причин і джерел її походження. В заяві вказується прізвище, паспортні дані і адреса громадянина, а також назва підприємства і його адреса, якщо валюта ввозиться для юридичної особи-резидента за його дорученням. На дорученні інспектором митниці ставиться відмітка про ввезення валюти і засвідчується особистою печаткою (доручення залишається в митниці). Копія заяви та доручення надсилається обласній податковій адміністрації за місцем проживання для контролю за додержанням чинного законодавства. У разі, якщо валютні кошти ввозяться для юридичних осіб-резидентів за їх дорученням, митні органи також інформують обласне управління Національного банку України.

При ввезенні валюти готівкою на суму 50000 доларів США, чи еквіваленту цієї суми в іншій валюті, громадянам України митницею видається квитанція суворої звітності на ввезену валюту. Якщо валюта ввозиться для юридичних осіб-резидентів, квитанція суворої звітності не надається.

Надходження валютних коштів в сумі, яка перевищує 50000 доларів США, має здійснюватись у безготівковому порядку або за допомогою платіжних документів в іноземній валюті. На ввезення валюти готівкою в сумі, яка перевищує 50000 доларів США, потрібен спеціальний дозвіл Національного банку України.

При порушенні встановлених норм ввезення іноземної валюти громадянами-резидентами і відсутності документів про джерела валюти, пропускається валюта в сумі, еквівалентній 10000 доларів США, а різниця приймається митницею на зберігання. У разі, якщо протягом трьох років громадянин-резидент не подасть митні документи про джерела походження іноземної валюти, вказана валюта надходить у прибуток держави.

Summary

The article highlights the problems, connected with some regulations of the Ukrainian currency market in the sphere of customs formalities, concerning some restrictions of currency amounts, which can be taken abroad and back to Ukraine. Also several examples of typical currency declarations are given in the article.